

Bibliotektjenesten Årsmelding 2005

1. Innledning

”Biblioteket skal være en integrert del av høgskolens læringsmiljø, og skal tjene til å styrke høgskolens profil som et sentrum for utdanning og forskning i Agder. ... Bibliotektjenesten skal være av høy kvalitet på nivå med de beste læresteder, og skal kjennetegnes ved å være serviceinnstilt og effektiv.”)

En god bibliotektjeneste er av betydning for forskning og undervisning ved høgskolen. Krav som stilles til høgskolene i lovverket er at institusjonen skal ha et tilfredsstillende fagbibliotek. I NOKUTs forskriftutkast så omfatter dette

1. Institusjonen skal ha hensiktsmessige lokaler med arbeidsplasser, moderne teknologi og kompetent personale
2. Institusjonen skal ha lett tilgjengelig relevante digitale og analoge samlinger og/eller tjenester for studenter og vitenskapelig personale.

Høgskolen i Agder har et moderne forskningsbibliotek som tilbyr profesjonell service, og som utnytter mulighetene i moderne informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Bibliotekets hjemmeside (<http://www.hia.no/hiabib/>) gir informasjon om ressurser og tjenester. Alle de sakkyndige komiteene NOKUT har oppnevnt for å vurdere søknadene om doktorgradsområder har funnet forholdene ved biblioteket tilfredsstillende.

Valg av riktige indikatorer for å fortelle om tjenestene er gode nok er en utfordring. Den offisielle statistikken med antall utlån, størrelse på samlingen osv forteller ikke så mye om kvaliteten på tjenestene. De forteller heller ikke om bibliotekets virksomhet er godt integrert i høgskolens virksomhet. Benchmarking – som utført blant høgskolene i 2005 – forteller noe om ressursinnsatsen og gir et sammenligningsgrunnlag som kan være nyttig (s.4)

Brukertilfredshetsundersøkelser vil gi god informasjon, og vi ønsker å gjennomføre slike undersøkelser med jevne mellomrom. Den årlige stud-mag undersøkelsen (publisert i Aftenposten 21.mars 06) forteller at studentene ved Høgskolen i Agder i det store og hele er godt fornøyd med bibliotektjenesten.

Studentene på allmennlærerutdanningen gir biblioteket som helhet 76 poeng av 100 oppnåelige. Best ut kommer bibliotekene på mindre institusjoner der lærerutdanningene er organisert som egne enheter. Dette forteller kanskje at muligheten til å få til et tett samarbeid mellom bibliotek og undervisning er enklere ved disse institusjonene. På topp ligger Bodø med sitt flotte, nye bibliotek.

Bibliotektjenesten skal være en integrert del av høgskolens virksomhet, men er samtidig et ledd i et nasjonalt og internasjonalt samarbeid. Nasjonalt og internasjonalt samarbeid legger grunnlaget for muligheten til å yte gode tjenester lokalt. Spørsmålet om en felles biblioteklov har vært på sakskartet flere år. En ny bibliotekutredning er under arbeid.

Satsingen på digitalisering av materiale blant annet på Nasjonalbiblioteket og gjennom prosjektet Norsk digitalt bibliotek er av vesentlig betydning for utviklingen av biblioteket. Opphavsrettslige spørsmål står også sentralt, og Norsk bibliotekforening har arbeidet aktivt for å sikre at bibliotekene får nødvendig handlingsrom i forbindelse med utforming av forskrifter til den nye åndsverkloven.

2. Organisering

Bibliotekstjenesten er organisatorisk plassert som en enhet under Høgskoledirektøren. Trykkeriet og IKT-ressursenter er tilknyttet bibliotekstjenesten. Det er ikke eget styre eller råd for bibliotekstjenesten. Biblioteksjefen har observatørstatus i Forskningsutvalget. Biblioteket er ikke representert i Læringsmiljøutvalg eller Studieutvalg. I forbindelse med StOrg07 bør det vurderes reetablering av et bibliotekstyre, eventuelt etablering av et brukerutvalg.

Fagansvarlige:

Humaniora: Jens L. Lauesen/Birgitte Kleivset

Teknologi: Audun Hofseth

Kunsthøgskolen: Anne-Åse Kallhovd / Lone Bak

Pedagogikk: Karin-Grete Imenes

Økonomi- og samfunnsfag: Ragnhild M. Jensen / Arthur N. Olsen

Helse- og idrett: Åse-Lill Næset / Ellen Sejersted

Realfag: Tord Augland

De fagansvarlige skal ha tett kontakt med fagmiljøene for å sikre best mulig utvikling og integrasjon av bibliotekets tjenester i forhold til undervisning/studieprogram og forskning. Undervisning, veiledning og samlingsutvikling er viktige aspekter i arbeidet. Nivå og form på samarbeidet varierer fra fakultet til fakultet.

Det er holdt 7 bibliotekavdelingsledermøter i løpet av året. På Gimlemoen arrangeres det personalmøte hver 14. dag, på de øvrige avdelingene etter behov.

3. Virksomheten

3.1 Bibliotekene

Bibliotekstjenesten omfatter 5 bibliotekenheter av ulik størrelse både når det gjelder samlinger, antall ansatte og åpningstider. Bibliotekene holder åpent til sammen 234 timer per uke i semesteret. Et bredt tilbud av elektroniske ressurser og tjenester tilbys studenter og ansatte over nettet.

Biblioteket ser frem til 2009 når høgskolen er samlet på to studiesteder – med to godt utviklede bibliotek/læringscentre.

3.1.1 Gimlemoen

Åpent 61,5 timer per uke. 16 stillinger.

Biblioteket på Gimlemoen fungerer godt. Besøk og utlånstall øker stadig. Brukerne gir positive tilbakemeldinger. Leseplassene er populære, og burde vært langt flere – både når det gjelder gruppearbeidsplasser og pc-arbeidsplasser.

En intern arbeidsgruppe "Ytre rom" arbeider med forslag til endringer for å skape best mulig arbeidsrom for studentene. Større endringer må ses i forbindelse med utvidelser i forbindelse med integrasjon av Musikkonservatoriets bibliotek på Gimlemoen.

3.1.2 Grooseveien

Åpent 51,5 timer per uke. 3,9 stillinger.

Aktiviteten er stabil. PC-tilbudet er forbedret med 6 nye publikumspc-er.

Prosjekt Læringscenter i Grooseveien

Ombygging i Gamlebygget i Grooseveien ble utredet i 2005. Utgangspunktet har vært å etablere et læringscenter i henhold til Læringscenterutredningen (Bratuaset-utvalget), for å legge studiet/arbeidsforholdene best mulig til rette for fremtidige studenter. I utredningen pekes det på at etablering av Campus Øst kan komme til å påvirke den endelige utformingen av læringscenteret, men det understrekes at idegrunnlaget om hva et læringscenter bør inneholde i høy grad kan legges til grunn for en tilsvarende etablering i et annet bygg. Ut fra bibliotekets synspunkt er det et nyttig utredningsarbeid der ulike tjenester blir sett i sammenheng.

3.1.3 Dømmesmoen

Åpent 34 timer per uke (våren 05: 38 timer) .1 stilling. Redusert utlånsaktivitet

Biblioteket på Dømmesmoen er en filial av Grooseveien . Det ivaretar først og fremst studenter innen lærerutdanning og førskolelærerutdanning, og ansatte med kontorplass på Dømmesmoen.

3.1.4 Sykehusveien

Åpent 45 timer per uke. 2,1 stillinger.

Biblioteket hadde i 2005 kraftig økning i antall besøk (33%). Grunnen ligger nok både i flere publikumsmaskiner, økt antall åpningstimer og større vekt på mappeundervisning.

Mappeundervisning fører til jevnere bibliotekbruk, selv om det fremdeles er mest pågang under arbeid med bacheloroppgavene.

3.1.5 Musikkonservatoriet

Åpent 42 timer per uke. 1 stilling. Noe redusert utlånsaktivitet.

Biblioteket er et fellesbibliotek for Musikkonservatoriet og Kristiansand kulturskole. Biblioteket er bygd opp omkring studiene innen klassisk og rytmisk musikk. Studentene og lærerne er aktivt med på denne oppbyggingen og setter stor pris på å ha samlingen tilgjengelig der undervisningen skjer. Nye tilbud som elektroniske bøker (Ebrary) og fullteksttidsskrift innen musikk (Jstore) er blitt godt mottatt. Det er besluttet at bibliotekenheten fra 2008 skal integreres i bibliotek Gimlemoen.

3.2 Biblioteket i tall

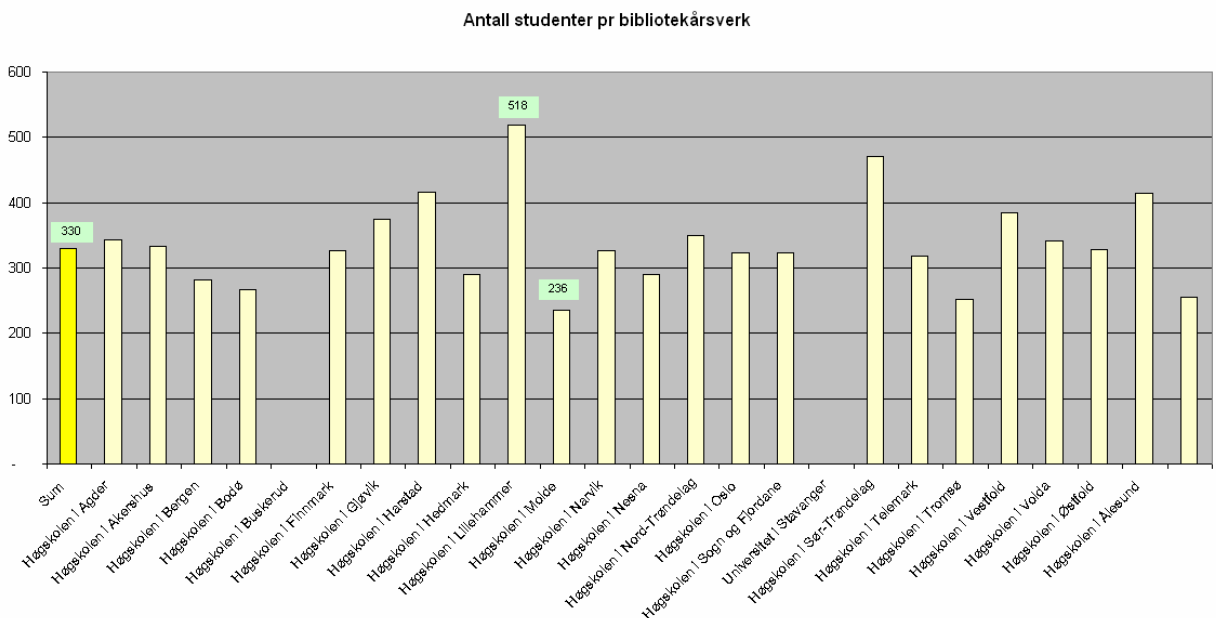
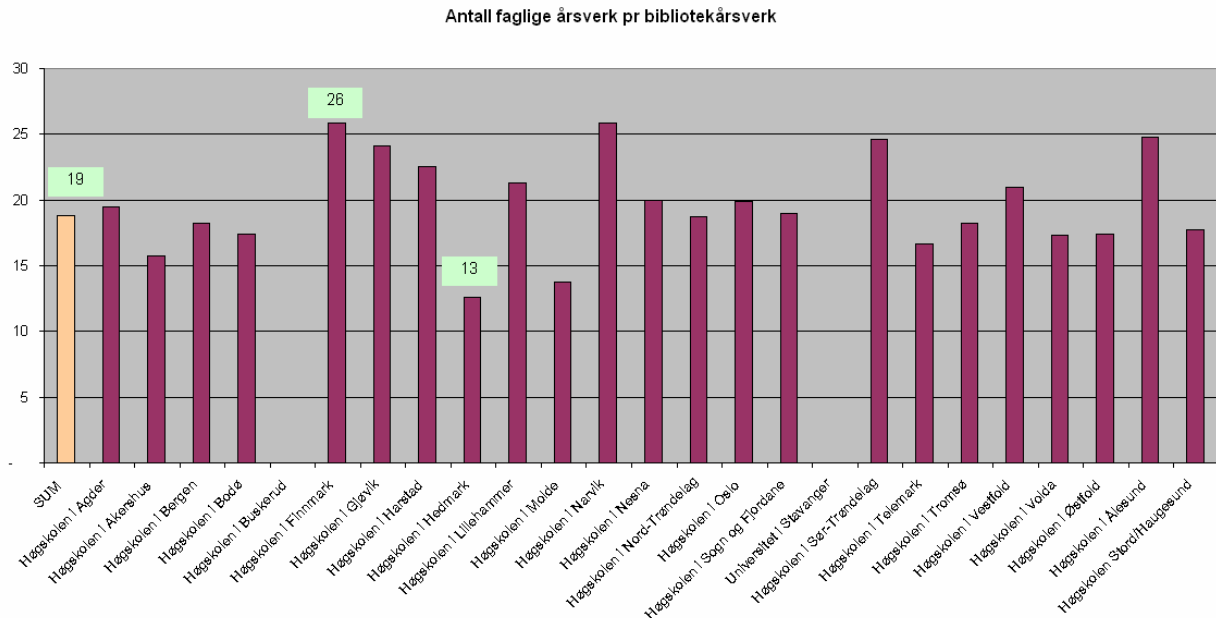
3.2.1 Rammevilkår

	<u>2002</u>	<u>2003</u>	<u>2004</u>	<u>2005</u>
Budsjettramme	12.642.000	15.916.170	16.991.333	17.624.477
Mediebudsjett	4.536.000	5.195.353	5.844.256	5.906.313
Faktisk forbruk medier	5.053.342	4.895.515*	6.240.000***	6.688.374***
Stillinger	22,3	22,3	23,1	24,5**

*Lavere forbruk skyldes endring i praksis for regnskapsføring

** Herav en stilling fra sommer 2005. I tillegg brukes midler tilsvarende ca. 1,8 stillinger til studentvakter.

I 2005 ble det utført en benchmarking av administrative tjenester i høgskolesektoren. Benchmarkingen ble utført på oppdrag fra høgskoledirektørene for å gi den enkelte høgskole mulighet til å sammenligne bruk av administrative ressurser og ressurser til støttetjenester. Følgende 2 tabeller presenterer tallene for bibliotekvirksomheten.

3.2.2 Samlingene

Høgskolen har et bredt fagspekter, og dekker studier fra grunnivå til doktorgradsnivå. Prisstigningen på trykte og elektroniske medier er høy – 6,5% for utenlandske tidsskrifter.

	2002	2003	2004	2005
Mediebestand	242.446	282.928	291.313	300.275
Tilvekst	11.554	11.992	10.585	11.527
Tidsskrifter – trykte	1.510	1.784	1.349	1.428
Tidsskrifter - elektroniske	2.200	6.623*	Ca.10.000*	14.500*
Årstilvekst bøker	11.554	10.499	9791	9.843
Musikalier	13.605	13.946	14.500	16.517
Årstilvekst musikalier	469	460	370	2017**

*Derav abonnement fra utgiver 4015

**Tidligere ikke-registrert samling registrert i BIBSYS

European Documentation Centre (EDC)

Senteret som inneholder både EU-dokumenter og litteratur om EU, er en viktig del av bibliotekets samlinger og tilbud. De aller fleste EU-dokumentene finnes nå elektronisk. I tillegg mottar biblioteket trykte utgaver til EDC-samlingen. Interessen for EU og EU-dokumenter er størst under sommerstudiet European Integration. Interessen for EU og EU-dokumenter og litteratur er økende.

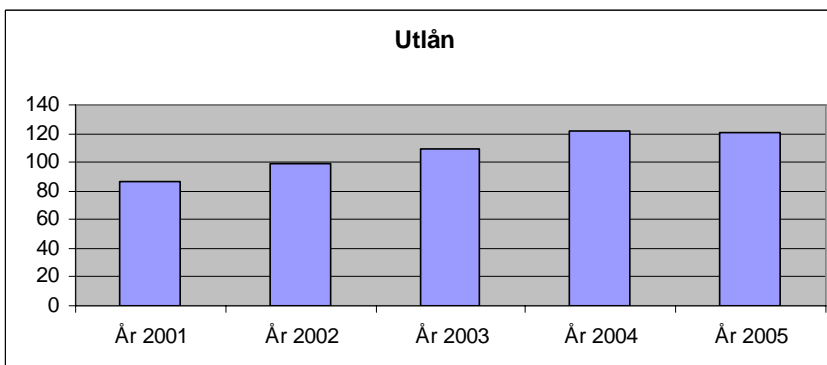
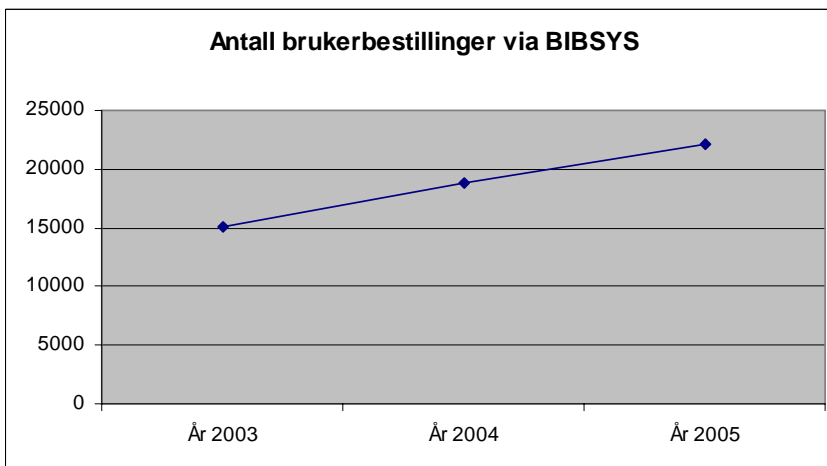
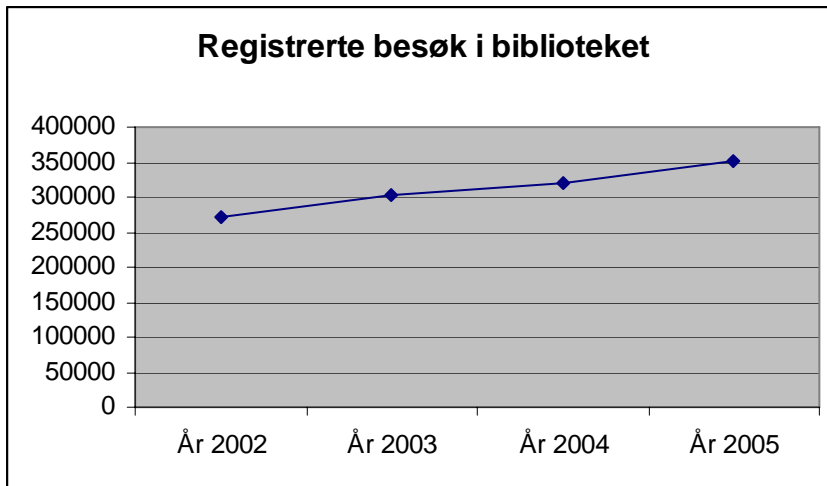
Holt-samlingen

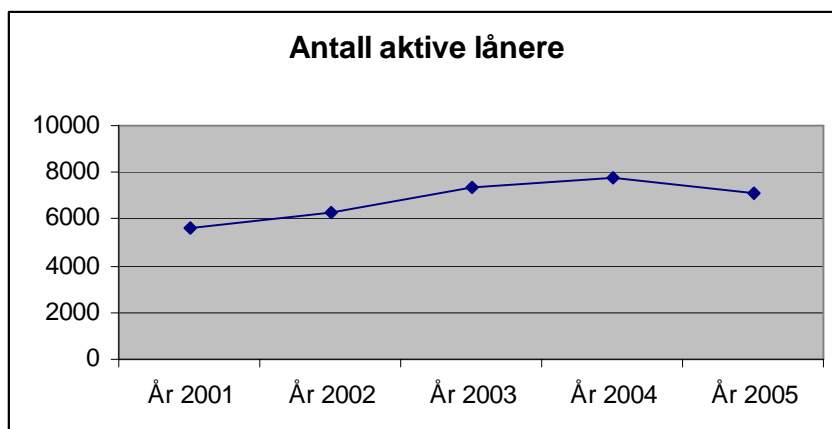
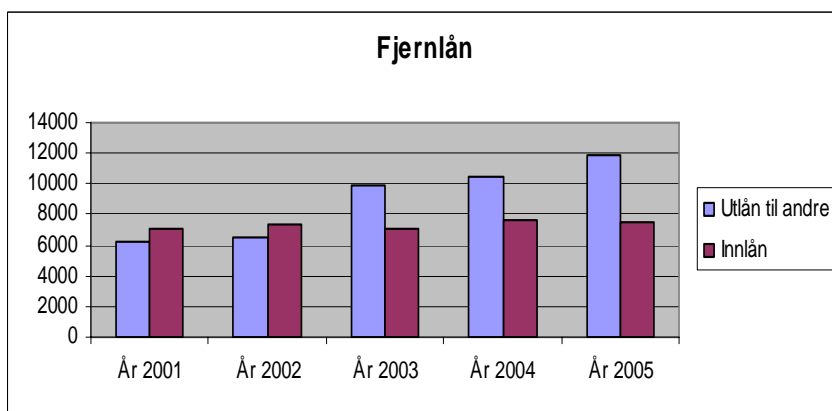
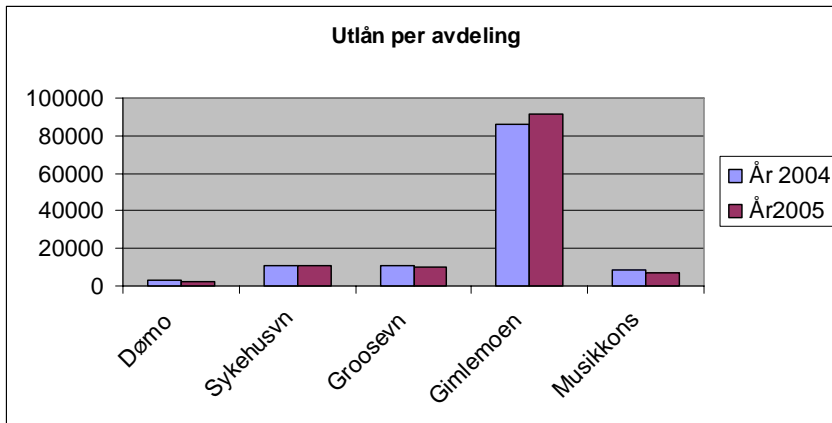
Christianssands stiftsseminariums bibliotek som ble opprettet på Holt i 1839 er innlemmet som en del av høgskolens samling. Samlingen omfatter ca. 4000 bind anskaffet i perioden 1839 til 1895.

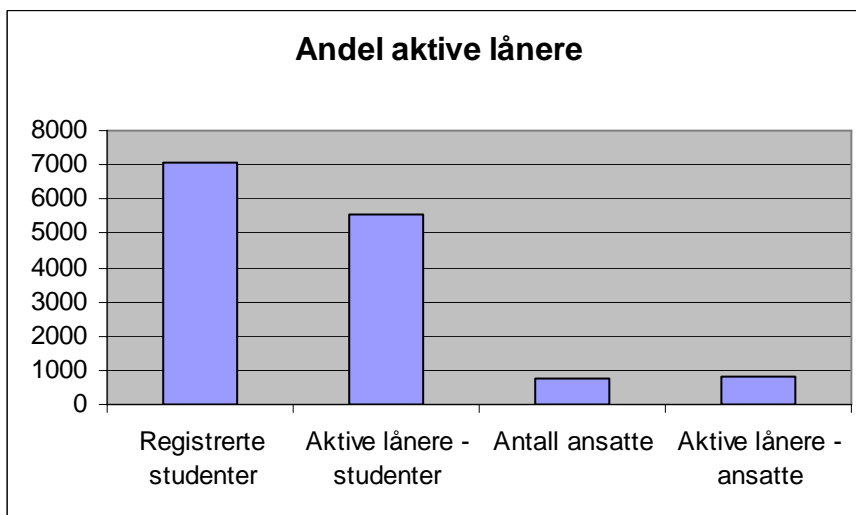
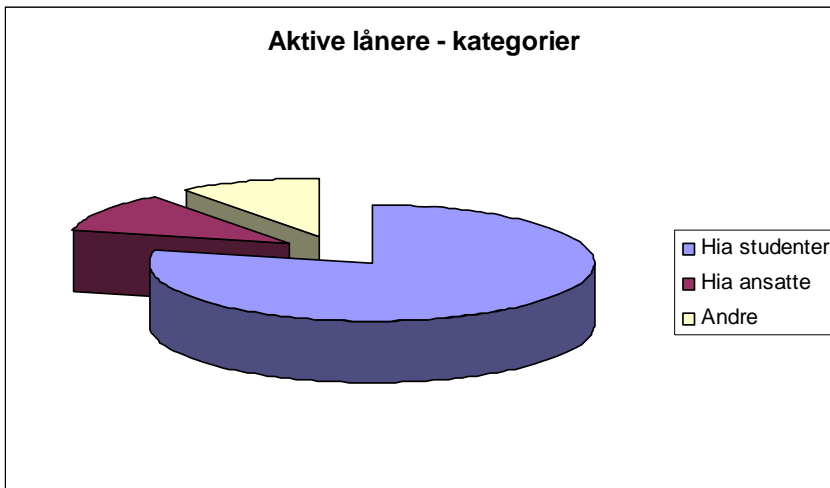
Agder Naturmuseum fremstår i BIBSYS som en del av høgskolens samlinger. På grunn av manglende kapasitet i biblioteket har ikke samarbeidet vært aktivt i 2005.

3.2.3 Besøk og utlånsaktivitet

Aktiviteten i biblioteket øker jevnt. Utlånstallet er stabilisert, men dette må ses i forhold til bruk av elektroniske ressurser og nedlasting av full tekst. Høgskolen er stadig mer selvforskynt, og bidrar positivt i forhold til andre bibliotek nasjonalt. Besøkstallene viser at studenter og forskere bruker biblioteket aktivt, og antall brukerbestillinger og søk i databaser forteller om stor aktivitet. Utfordringen for biblioteket er å tilrettelegge og videreutvikle bibliotekets innhold og tjenester slik at det nettbaserte tilbudet er best mulig. Dette gjelder også veiledningstjenester. Utviklingen av en digital referansetjeneste startet opp i 2005 i samarbeid med andre høgskoler i østlandsregionen.

3.4 BIBSYS

Høgskolens andel av BIBSYS driftsutgifter inkludert ForskDok: kr 803.000

Høgskolen deltar aktivt i BIBSYS-samarbeidet. BIBSYS er ryggraden i bibliotekets aktivitet. Spørsmålet om fremtidig organisering av BIBSYS ligger som sak på politisk plan. Et utvalg har anbefalt at BIBSYS organiseres som et AS. Styreperioden for sittende styre er prolongert i påvente av endelig beslutning om fremtidig organisasjonsform.

BIBSYS moderniseringsprosjekt ble startet i 2005, og rapport fra utvalget avlegges 1. mai 2006.

Ny søkemodul: BIBSYS-ASK ble lansert i 2005. Denne er ikke tatt aktivt i bruk fordi den enda har en del feil og mangler. Den nye modulen vil erstatte BIBSYS-nett fra høsten 2006.

BIBSYS-søkeportal: Første versjon forventes klar 1. september 2006. Hensikten med prosjektet er å utvikle en portal som skal gi mulighet for enkel søk på tvers i elektroniske ressurser.

PEPIA: Felles produkt for institusjonelle arkiver (open access) i BIBSYS-regi vil være ferdig utviklet i løpet av 2006. Arthur N. Olsen er deltaker i prosjektgruppen.

Referansegruppene i BIBSYS er lagt ned. Det skal etableres en referansegruppe for katalog, men denne har ikke kommet på plass i 2005.

3.4.1 ForskDok

Høgskolen bruker ForskDok (BIBSYS) for rapportering av forsknings- og utviklingsaktiviteter. Bibliotektjenesten er hovedansvarlig for den registreringstekniske delen. De ansatte er selv ansvarlige for å registrere sin produksjon, og dekanene ha ansvar for rapporteringen/kvaliteten på rapporteringen fra sine fakultet.

År	Rapportert årsproduksjon	Totalt
2003	832	5186
2004	995	6459
2005	1269	7772

Kvalitetssikring av data i forbindelse med DBH-rapporteringen har i år vært overlatt den enkelte institusjon. Det har vært en varierende grad av bevissthet om de sentrale retningslinjer vedrørende denne ved fakultetene. Kvalitetssikringsarbeidet har dermed i for stor grad vært overlatt kontaktpersonen ved biblioteket.

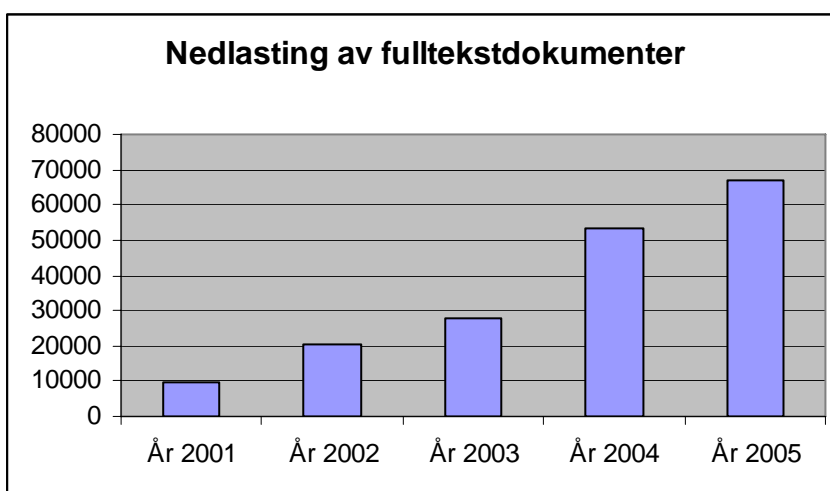
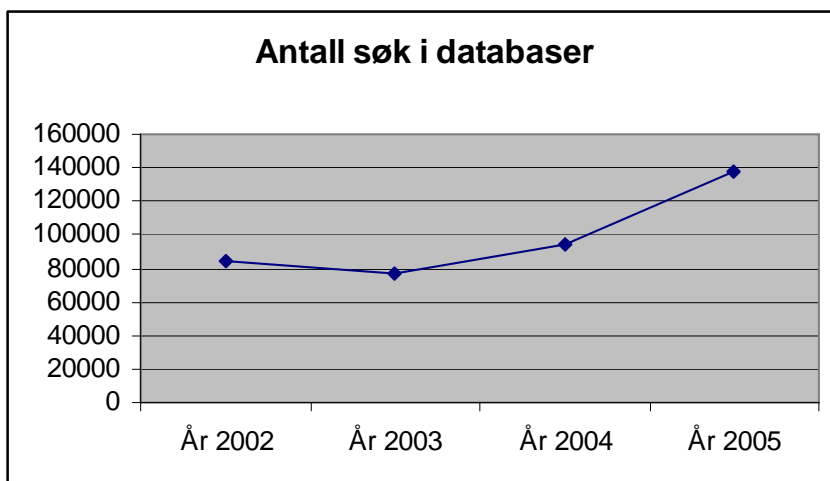
Den nye versjonen av ForskDok registrering er tilpasset de gjeldende krav til rapportering. Den kom sent på plass. Dette har bidratt til et betydelig arbeid med retting i feil- eller mangelfullt registrerte poster.

3.5 Elektronisk ressurser

Bibliotekets hjemmeside (<http://www.hia.no/hiabib/>) gir informasjon om bibliotekets ressurser og tjenester.

Bibliotektjenesten brukte i 2005 ca. 1,8 million kroner til abonnemeter og lisensavtaler. Ved utgangen av 2005 omfatter tilbudet tilgang til ca. 4015 elektroniske tidsskrifter direkte fra utgiver, og i tillegg tilgang til ca. 10.000 tidsskrifter via abonnement på fulltekstdatabaser.

Fulltekstdatabasene er mye brukt, og er kostnadseffektive. Ulempen med fulltekstdatabasene er at innholdet i pakkene kan skifte, avhengig av utgiverens politikk. Bibliotektjenesten bruker 1/3 av mediebudsjettet på trykte tidsskrifter og 1/3 på elektroniske tjenester.

Det er foreløpig svak dekning når det gjelder norsk elektronisk materiale. Dette settes det fokus på nasjonalt, blant annet gjennom prosjektet Norsk digitalt bibliotek.

Alle universitetsbibliotekene har besluttet å bare abonnere på elektronisk utgave av et tidsskrift der det er mulig. Dette innebærer en kostnadsøkning fordi det betales mva på elektroniske tidsskrifter.

Studenter og ansattes forventning til elektroniske tjenester blir stadig større. I Google er det enkel søking, relevante treff og umiddelbar tilgang til komplett informasjon i fulltekst. Brukerne forventer like enkle og effektive elektroniske bibliotekstjenester. Prosjektet BIBSYS søkeportal er et svar på denne utfordringen. Denne tjenesten skal gi mulighet for enkel søk på tvers av mange eksisterende databaser med lenker til tidsskriftartikler i fulltekst direkte fra søkeresultatet.

3.6 Bibliotekets nettsted

Høgskolens web-sider er under omlegning. Biblioteket har deltatt aktivt i nettportalprosjektet, og er godt i gang med omlegning av innholdsressursene til høgskolens nye nettportal.

3.7 Digital referansetjeneste

Utviklingen av en digital referansetjeneste startet opp i 2005 i samarbeid med andre høgskoler i østlandsregionen. Hensikten med tjenesten er å kunne bistå med søking, og gi veiledning via e-post og interaktivt via chat.

3.8 IT-utstyr og AV-utstyr

Det er samlet ca. 70 pc-arbeidsplasser/oppslagsterminaler tilgjengelig i bibliotekene. Antallet bør økes. Biblioteklokalene er utstyrt med trådløst nettverk, og studentene bruker i økende grad egne bærbare pc-er. De stasjonære pc-ene i biblioteket er alltid i bruk.

3.9 Opplæring/undervisning

En hovedoppgave for bibliotektjenesten er ”å bidra aktivt i opplæring slik at brukerne effektivt kan søke etter relevant informasjon og få erfaring i å foreta kildekritiske vurderinger”

Denne målsettingen bør omformuleres slik at det går tydelig fram at studentenes læringsutbytte skal innbefatte at de som ferdige kandidater er informasjonskompetente. Det vil si at de skal kunne vite når de har et informasjonsbehov, skal kunne søke og anvende informasjonen. I dette ligger også evnen til kildekritikk og kunnskap om opphavsrett. Bibliotektjenesten bidrar til kunnskap om informasjonskompetanse gjennom undervisning og veiledning – i klasserom, gjennom en-til-en-undervisning og i det daglige arbeidet i skranken..

Biblioteket arbeider aktivt for å få satt opplæringen i system. Dette må i størst mulig grad integreres i studieprogrammene, og krever tett samarbeid med de faglige. Hovedansvaret ligger på faglig side.

Alle nye studenter får tilbud om bibliotekinformatjon gjennom kurs i studieteknikk og basiskurs i IT, samt omvisning i oppstartuken. Det er gitt ca. 335 undervisningstimer i 2005. En viktig del av opplæringsaktiviteten foregår ved individuell veiledning i biblioteket, eller til ansatte på deres kontorer.

Fag	Deltakere	Timer
Lærerutdanning/pedagogikk	750	103
Helse- og idrett – Arendal	315	54
Helse- og idrett - Kristiansand	400	36
Økonomi/samfunnsfag	80	34
Kunsthøgskolen (musikkons.)	40	15
Realfag	30	6
Teknologi	80	5
Humanistisk	140	9
Introduksjonskurs – allment	320	11
Ansatte	80	32
N-120	80	30
Samlet	2315	335 timer

Det poenggivende kurset *Skriveteknikk og informasjonssøk* ved Fakultet for humaniora og samfunnsfag ble videreført i 2005. Biblioteket leverer 15 undervisningstimer til kurset i informasjonssøk og kildekritikk. 42 kandidater var oppmeldt til eksamen i vårsemesteret, 46 kandidater i høstsemesteret.

Biblioteket har deltatt aktivt i utviklingen av kurs i digital kompetanse rettet mot lærerstudenter.

3.10 Fjernundervisning/desentralisert undervisning

Høgskolen har en rekke desentraliserte tilbud. Det er utarbeidet en egen informasjonsside for fjernstudenter på bibliotekets nettsted: <http://www.hia.no/hiabib/fjerns.php3>

3.11 Samarbeidsavtaler

Agderforskning

Agder naturmuseum og botaniske hager

Sørlandet kompetansesenter

Bibliotekene ved Sørlandet sykehus, Arendal og Kristiansand

Kristiansand kulturskole

Biblioteket deltar i høgskolens samarbeid med Mzumbe University, Tanzania.

3.12 Quartfestivalen

For tredje år deltok biblioteket i samarbeid med studieavdelingen på Quartfestivalen med informasjonsstand, aviser og tidsskrifter. Birgitte Kleivset – initiativtaker - og flere fra biblioteket har deltatt aktivt i gjennomføringen. Det er laget en egen rapport om tiltaket.

4. Personalet

4.1 Personaloversikt

Biblioteket har 24 stillinger. Hanne Graver Møvig tiltrådte 1. juni 2005. Det brukes studentvakter i semestrene for å holde åpent på ettermiddagene og på lørdager.

Per 31.12.2005 hadde bibliotektjenesten følgende bemanning:

Kristiansand

Birgit Augland	1. sekretær
Tord Augland	universitetsbibliotekar
Lone Bak	bibliotekar
Vigdis Bjorly	bibliotekar
Else-Margrethe Bredland	biblioteksjef
Beate Henriksen	koordinator/bibliotekar
Svein Gunnar Henriksen	assistent (ca. 30%)
Karin-Grete Imenes	avdelingsbibliotekar
Ragnhild M. Jensen	avdelingsbibliotekar
Anne-Åse Kallhovd	avdelingsleder/avdelingsbibliotekar
Birgitte Kleivset	universitetsbibliotekar
Kirsti Elise Larsen	1. sekretær
Jens L. Lauesen	universitetsbibliotekar
Hanne Graver Møvig	koordinator/avdelingsbibliotekar
Lisbet Mehl	fullmektig (engasjement)
Arthur N. Olsen	it-koordinator/hovedbibliotekar
Anne Margrethe Skaaland	1. konsulent (60%)
Ellen Sejersted	avdelingsbibliotekar
Are Skisland	konsulent (20%)
Greta Stahl	bibliotekfullmektig (50%)
Åse Vikse	bibliotekfullmektig

Grimstad

Audun Hofseth	avdelingsleder/universitetsbibliotekar (80%)
Grethe Parr	avdelingsbibliotekar
Gerd-Lillian Andersen	avdelingsbibliotekar
Liv Marie Berg	bibliotekfullmektig (60%)
Ingebjørg Taraldsen	bibliotekfullmektig (50%)

Arendal

Åse-Lill Næset	avdelingsleder/avdelingsbibliotekar
Ellen Øygarden	sekretær (50%)
Ragnhild Storlie	bibliotekar (80%)

4.2 Kompetanseutvikling: kurs, seminarer mm

Personalet har deltatt på en rekke kurs og seminarer i løpet av året., og det har vært arrangert en rekke internopplæringskurs, først og fremst i bruk av databaser og elektroniske ressurser.

Birgitte Kleivset deltar på høgskolens Høgskolepedagogikk-kurs.

Personalseminarer og kurs:

Statistikkurs v/Bjørg Glesne (SSB) 30.5.06

Dagsseminar 10.6.05: Even Flood – søkemaskiner, web, med mer.

Dagsseminar 15.12.05: Forsker og forskerutdanninger ved høgskolen, strategiarbeid

4.3 Representasjon i styrer, råd og utvalg

BIBSYS:

Styret – vara: Else-Margrethe Bredland

Katalogstøtte: Beate Henriksen, Grethe Parr

Fagredaksjoner emneportalen: Karin Grethe Imenes (ped), Jens L. Lauesen (historie), Tord Augland (matematikk)

Prosjekt Pepia: Arthur N. Olsen

Norsk digitalt bibliotek (NDB):

Programkomiteen: Else-Margrethe Bredland

Universitets- og høøgskolerådets bibliotekutvalg (UHRB):

Else-Margrethe Bredland

Norsk bibliotekforening

Kontrollkomiteen: Else-Margrethe Bredland

Vest-Agder: Styremedlem: Hanne Graver Møvig

Utvalg på høøgskolen

Plasstillitsvalgte: Ragnhild Jensen/Tord Augland (NFF/FF), Liv Marie Berg (KFO), Lone Bak (NTL)

Tilsettingsrådet for teknisk administrative stillinger: Beate Henriksen (NTL), vara: Ragnhild Jensen (FF)

Verneombud (D-bygget, Gimlemoen): Tord Augland

Forskningsutvalget – observatør: Else-Margrethe Bredland

Styremedlem Centre for European studies: Ragnhild Jensen

Redaksjonsutvalget Skriftserien: Else-Margrethe Bredland, Tord Augland

